GAZETA KRAKOWSKA

Nro 15.

Z KRAKOWA DNIA 21 LUTEGO 1819. ROKU W NIEDZIELĘ

Z Warszawy d. 13 Lutego.

Dnia 9 b. m. obchodzona była w tey stolicy z zwykłą uroczystością rocznica urodzin Jego Cesarzewicowskiey Mości Wielkiego Xiążęcia Michała Pawłowicza.

Od tygodnia panuie tu czas wilgotny i dżdżysty. Zimy nie mieliśmy prawie dotychczas w tym roku.

Z Peterzburga d. 18 Stycznia d. k.

Roku zeszłego wyszło tu dzieło pod tytułem: *Siegmunt Freiher von Herbersteins mit besondrer Rücksicht auf seine Reisen in Russland geschildert von Friedrich Adelung* 1818 in 8vo maj. Sławny autor umieścił tu iak naydokładnieyszą wiadomość o życiu tego dyplomatyka Niemieckiego, a osobliwie co się tycze poselstwa tego do Rossyi. Herberstein interessnie nas szczególnie z tego względu, że będąc w latach 1516 i 1526 dwakroć Posłem Cesarza Niemieckiego do Rossyi, wydał w dziele swoiem Rerum moscovitarum commentarii (1540) także i opis Litwy, przedrukowany w Pistoriusza i Miclera zbiorach historyków Polskich. Udziela także w tem dziele Adelung wiadomość o mieście Chłopigorod bardzo ludnem za czasów Herbersztcina; leżało niegdyś nad Mołogą o 60 mil wzwyż iey uyścia do Wołgi—teraz po 300 latach, ani iego ślad nie pozostał. Na końcu obiecuie autor wydać wkrótce: I. podróż bezimienną iakiegoś Wenecyanina w roku 1554 po Rossyi; ma bydź bardzo interessuiąca; rękopism iey znayduie się w bibliiotece Kanclerza Hrab: Rumiancowa. II. Dokumenta historyczne tyczące się dzieiów Polski, wyięte niegdyś z bibliiotek Watykańskiey przez X. Albertrandego z rozkazu Króla Stanisława Augusta, a będące teraz własnością Cesarsko-Rossyyskiey Radcy Stanu Turgenewa.

Z Wilna d. 24 Stycznia. d. k.

Redakcyia Kuryiera Litewskiego otrzymała drogą urzędową do ogłoszenia co następuie:

"Kopiia zalecenia JW. Sprawuiącego Ministeryum Policyi, Jenerała piechoty i Kawalera, Hrabiego Wiazmitynowa, do JW. Pełniącego obowiązki cywilnego Gubernatora, z Nrem 36, dnia 6 Stycznia 1819 roku danego."

"Dnia 2 t. m. miałem szczęście o-

trzymać Imienny Jego Cesarskiey Mości naywyższy z podpisem własnoręcznym Ukaz, w którym wyrażono:

" Dowiedziałem się, że policyie w czasie Moich podróży przez mieysca im podległe, zabraniaią podawać prośby do własnych rąk Moich. Takowe postępowanie policyi, oddalaiące, w pewnym względzie, od wiadomości Moiey potrzeby mieszkańców, odwiedzanych przeze Mnie części Państwa, nigdy nie mogło bydź zgodnem z moiem życzeniem. Zatem polecam wam, do wszystkich policyy surowe wydać zalecenie, ażeby odtąd nie wzbraniały prośb podawać, do własnych rąk Moich, lecz tylko przestrzegały, żeby to uczynione było z powinną do okoliczności przystoynością.„

" Ten naywyższy Jego Cesarskiey Mości rozkaz, mam honor przesłać JW. Panu dla ścisłego i niechybnego wypełnienia, polecaiąc: mieć w tey rzeczy surową ze strony JW. Pana baczność.

Zgodno: Sekretarz A. *Łazarowicz.*

Z Wiednia d. 13 *Lutego.*

Nayiaśnieysi Cesarstwo Ichmość w towarzystwie Arcy Xiężniczki Jmć. Karoliny opuścili d. 10 b. m. o godzinie w półosmey zrana stolicę tuteyszą, przedsiębiorąc podróż przez Klagenfurt i Wenecyią do Florencyi, Rzymu i Neapolu.

W d. 8. b. m. iako w rocznicę urodzin N. Cesarzowey i Krolowey naszey C. K. rękodzielnia Porcelany, która od założenia swoiego 100 lat liczy, obchodząc tę 100 letnią swoią rocznicę, otworzyła nowo urządzone swoie składy do sprzedaży z wystawieniem naynowszych swoich dzieł kunsztu.

Przypadaiąca wczoray rocznica urodzin N. Cesarza i Monarchy naszego obchodzona była w Kościele Metropolitalnym S. Szczepana uroczystem Nabożeństwem, na którem znaydowali się wszelkiego stanu urzędnicy i wszelkich klas obywatele, zanoszący do Naywyższego gorące modły o długie życie N. Pana i szczęśliwe ukonczenie przedsięwziętey przez niego podróży do odległych przyiacielskich kraiów. Poiedyńczo obchodzony był ten dzień czynami dobroczynności i domowemi ucztami, a w wigilią w wieczór na wszystkich teatrach tuteyszych odśpiewane było z uczuciami miłości i uszanowania: Boże zachoway Cesarza Franciszka.

Z Paryża d. 2 *Lutego.*

Monitor dzisieyszy zawiera zdanie sprawy Królowi przez Ministra spraw wewnętrznych Hr. de Cazes, i rozporządzenie Królewskie. Oboie tyczą się utworzenia rady rolniczey. (Rozporządzenie stanowi, iż takowa rada 1) zostawać będzie pod Ministrem spraw wewnętrznych; 2) dawać będzie zdanie o tyczących się rolnictwa proiektach do prawodawstwa przez Ministra iey podanych, iako też własne dążące do ulepszenia rolniczego gospodarstwa i nagrody zachęcaiące proponować będzie; 3) składać się ma z 10 członków przez Ministra mianowanych. (Mianowanemi są Xże Rochfoucault, Bary, Morel de Bindé, Hr. Chaptal, Baron Ramond, Hr. Lasteyrie, P. Texier, Huzard, Bose, Thaun, członki instytutu, i P. Hachette, prof. w wydziale nauk); 4) prezyduie w niey Minister spraw wewnętrznych; 5) w każdym departamencie mianowany bydź ma korrespondentem tey rady nayświatleyszy właściciel ziemi, &c.

Tenże dziennik zawiera obszerny raport, który P. Lafitte zdał d. 29 Stycznia

w imieniu jeneralney dyrekcyi banku akcyionistom o iego działaniach w r. z. Podział zysku na akcyią 1200 fr. wynosi 8½ od 100. Fundusz rezerwowy urosł do 1,791,000 fr.

Pomiędzy mianowanemi inspektorami woysk znayduie się wielu jenerałów, którzy pod Bonapartem służyli, iak n.p. Colbert, Curial, Lactod, Vautré, Fririon, Claperade, Sebastiani, Vincent, i t. d. — D. 26 Stycznia zebrało się 36 jenerałów byłego Francuzkiego woyska pod Bonapartem na bankiet w tak zwanym domu *Rocher de Cancale*, pomiędzy któremi znaydowali się Jen. Excelmann i Lobau. Podczas tego bankietu spełniono z naywiększym zapałem zdrowie Króla i Rodziny Królewskiey. — Zapewniaią, iż wkrotce Bracia Lallemand, Grouchy, Soult, Carnot i inni, wyiąwszy Sawarego i Hullin, otrzymaią pozwolenie powrocenia do Francyi.

Na posiedzeniu izby Deputowanych d. 2 oprócz zdania sprawy względem podanych próśb nie zaszło nic ważnego.

P. Chateaubriand naybardziey żali się przeciw nowym Ministrom, że oddalili wielu urzędników, a szczególniey trzech prefektów, którzy wielkie przysługi roialismowi uczynili, a mianowicie P. Duhamel, który w d. 20 Marca 1815 będąc prefektem departamentu wschodnich Pireneów, nietylko naywiększy odpor czynił stronnikom Bonapartego, ale gdy go postrzegł bydź bezskutecznym, udał się do Xcia Angouleme nad Rodan i przyiął służbę w iego korpusie. — Z tego użalenia wnoszą, iż ultraroialiści obawiaią się nowych oddaleń.

W tych dniach 60letni człowiek rzucił się z mostu Maryi do Sekwany, lecz został zaraz przez Panią Laurlier wyciągniony, która po maytkowsku przebrana, oddawna to rzemiesło prowadzi. Zapewniaią, iż ten nieszczęśliwy iest 11ty, których ta kobieta wyratowała. Onegday zastrzelił się na moście Inwalidów Vicehrabia Bethun. Co go do tey rozpaczy przywiodło wiedzieć nie można.

Z Madrytu donoszą, iż Rząd rozpisał pożyczkę na 60 mill. realów na zastąpienie kosztów wyprawy do południowey Ameryki. W wydanem w tey mierze rozporządzeniu Królewskiem wymienione są wszystkie uzbroienia, które przywrocić miały w tych osadach spokoyność; teraźnieysza iest ostatnią, ale bez pożyczki nie może bydź uskutecznioną, ponieważ brakuie statków przewozowych.

Z Londynu d. 5 Lutego.

Czynności parlamentu staią się codziennie ważnieyszemi. D. 1 Hr. Liwerpool zapowiedział wyższey izbie, iż d. 4 wniesie owyznaczenie tayneo wydziału do roztrząśnienia teraźnieyszego stanu banku, a mianowicie co do wypłat gotowizna. Na mocy rzeczonego wniesienia został wczoray takowy wydział obrany, który składa się z Lordów Harrowby, Wellingtona, Landsdowne, Gracham, Montrose, Bathurst, Liwerpool, St. Germaine, Melville, Sidmouth, Grenville, Landerdale i Redesdale. — Na posiedzeniu d. 1 żądał Margrabia Landsdowne wyiaśnienia i papierów względem zwrotu osad Hollenderskich i uczynioney w tey mierze protestacyi przez Gubernatora Raffles. Hr. Liwerpool odpowiedział na to, iż zawarte podczas posiadania zdobytego kraiu umowy są żadne, i zawarte tylko po pokoiu

są obowiązuiącemi.

Jzba niższa d. 1 była od rana zapełniona słuchaczami. Lord Castlereagh przybył pierwszy raz na to posiedzenie po swey chorobie, z którey ieszcze zupełnie nie wyszedł. Złożył izbie papiery tyczące się ustąpienia woysk z Francyi, a traktaty przyrzekł w krótce iey udzielić. —— P. Tierney wniósł na tem posiedzeniu, aby wyznaczony był tayny wydział do roztrząśnienia przyczyny ograniczenia wypłat banku. Rzekł daley, iż znayduie się w kraiu partyia, która zamyśla ściągnąć wszystkie pieniądze, zatruć i obłąkać publiczne mniemanie; lecz iakkolwiek narazi się tey partyi, w którey znayduią się znakomite osoby, musi iednak powiedzieć prawdę, iż poty Angliia nie będzie kosztować szczęścia, poki wypłaty nie nastąpią w gotowiźnie, lub póki każdy nie będzie mógł wedle upodobania wymienić biletów na gotowiznę. W r. 1817 Kanclerz skarbowy chełpił się, iż podniosły się papiery rządowe i dochody tak dalece się pomnożyły, iż będzie mógł cofnąć w krótce z biegu 4 i 5 procentowe papiery. Lecz pokazało się, iż sławne to pomnożenie było tylko w papierach. Dla wynagrodzenia ubytku w dochodach dawał Kanclerz banknowi rewersa, a ten wydawał publiczności bilety. Nie iestże to przymuszona pożyczka, gdyż nie pytano się publiczności czyli ie przyiąć zechce, i znaczną przez zniżanie i podwyższanie się papierów poniosła szkodę, lecz właśnie było to interessem Kanclerza, bo inaczey niemógłby się tak szkodliwy systemat utrzymać w narodzie. —— Kanclerz skarbowy odpowiadaiąc na te zarzuty, proponował (taki sam iak wyższa izba uchwaliła) tayny wydział, który utrzymał się 277 przeciw 168 głosów przeciw wniesionemu przez P. Tierney. (*) Do tego wydziału wybrano d. 3 następuiące członki: P.P Castlereagh, Tierney, Kanclerza skarbowego, Canning, Wellesley Pole, Lamb, Robinson Grenfell, Huskison, Bankes, Abercromby, Mackintosch, Peel, Nichols, Littleton, Wilson, Stuart - Worthley, Manning, Lewis, Athurst i Newport. Wczoray zgromadził się iuż ten wydział i będzie wciąż swoie czynności odbywał. —— Wczoray przyniósł Lord Castlereagh do izby niższey poselstwo, przez które Xże Reient oddaie do rozrządzenia parlamentu 58,000 fszt. które wyznaczone były na utrzymanie domu Królowey. Dwór Królowey został oraz polecony izbie. Lord Castlereagh podał potem izbie plan względem urządzenia Dworu w Windsor i żądał, aby był przez kommissyią z 13 członków złożoną roztrząsniony. Po długich sporach przyięto wniesienie planu. Podług niego utrzymanie domu Królewskiego w Windsor, które dotąd 100,000 fszt. kosztowało, ma tylko połowę kosztować. Pensyie dla Dworzan Królowey wynosić będą 25,000 fszt. (blisko połowa iak za iey życia.) Xże Jorku, iako maiący opiekę nad Królem, pobierać będzie na koszta podroży, które dawnie Królowa pod tymże tytułem pobierała 10,000 fszt. Zgoła naród płacić tylko na przyszłość będzie 85,000 zamiast 168,000 fszt.

Spodziewaią się, iż srpawa Jrlandskich Katolików, to iest przypuszczenie ich do równych praw z innemi obywatelami, będzie w parlamencie silnie popierana.

(*) Parlament liczy 400 członków przychylnych Ministrom, a 250 przeciwnych.

Dziennik Goniec sądzi, iż nie dopną swego żądania, ale przypuszcza, iż z 15 Ministrów, 8 będzie ich sprawę popierać.

Ławnicy Wood i Wasthmann podali dnia 25 z. m. prośbę Rady gminney miasta Londynu o odmianę niektórych praw kryminalnych. Wyrażono w niey, iż podług teraźnieyszych praw, prze to 200 rozmaitych zbrodni odbiera iednakową karę śmierci iako to zaboystwo, oszukan two, i t. d. tudzież kradzież 5 szylingów. — Namieniono oraz, iż od 4ch lat podwoiła się praw e liczba hultaiów. Roku 1813 było w więzieniu w Newgate 133 chłopców maiących 17 lat lub mniey, a 1817 roku 359. Uchwaliła Izba, aby tę prośbę wydrukowano.—Zdanie sprawy kommissyi o środkach przeciwko fałszowaniu papierów skarbowych, okazuie chwalebną troskliwość rządu. Doświadczono w tey mierze przeszło 180 podanych sposobów, i kazano robić przeszło 70 gatunków papieru. Niepodobna zupełnie zapobiedz sfałszowaniu, lecz można ie trudnieyszem uczynić przez iak naywiększą dokładność w robieniu papieru, dobroć ryciny i delikatność wybicia.

D. 3 miały członki opozycyi wielki obiad, na którym P. Tierney prezydował. Nim się rozeszły uchwalono, iż członki opozycyi obu izb maią się na podobny obiad co 14 dni schodzić.

Na zgromadzeniu wschodnio-indyyskiey kompanii d. 3 b. m. uchwalono podziękowanie Margr. Hasting i woyskom Indyyskim. Jenerałowi Hislop dopiero w ten czas uchwalone zostanie podziękowanie, gdy się oczyści zzarzutu, iż gubernatora twierdzy Tenier, gdy mu się poddał, kazał zabić. —— Woyskom naszem w Ceylonie udało się schwytać Malabarskiego Króla w Candi i iego Ministra; a zatem woynę tamteyszą uważać można za ukończoną.

Arcy Xże Austryiacki Maxymillian myśli ieszcze dwa miesiące w Anglii bawić.

Z Włoch d. 27 Stycznia.

Listy z Rzymu donoszą, iż zdrowie Oyca S. bardzo iest słabe, i na iego następcę przeznaczaią Kardynała Konsalvi. —— W Rzymie i iego okolicach nastąpiło od nieiakiego czasu wiele nagłych śmierci, co przypisuią mocnemu zimnu, które teraz nadzwyczay iest wielkie w naszem klimacie i wilgotnem prawie cały miesiąc trwaiącem mgłom.

Xiężna Wallii (małżonka Xcia Rejenta Angielskiego) w zamierzoney do Egiptu swey podróży odwiedzi naprzód Ziemię Swiętą. Podróż ta ma trwać 6 miesięcy, w przeciągu których pałac dla niey ma bydź wystawiony.

Król Sardyński chcąc uwolnić swoich poddanych od opłacania się zagranicy za koronki, burty, i galonki wełniane, iedwabne i srebrne, założył P. Galiano, który posiada sztukę ich robienia 20,000 lirów na 10 lat bez prowizyi.

W Medyiolanie trafił się nie dawno smutny przypadek: Rotmistrz od huzarów Xcia Rejenta Angielskiego został zbuieckim sposobem zabity; żona przerażona śmiercią męża swoiego rzuciła się oknem i zabiła, a matka z żalu oboyga tchnięta została apoplexyią i umarła.

Z München d. 4 Lutego.

Dziś otworzył Król zgromadzenie stanów następuiącą od tronu mową:

Mci Panowie! Radcy państwa i Deputowani, Kochane i wierne Stany państwa! —— Otwieraiąc dziś pierwsze zgromadzenie Stanów, widzę spełnionem życzenie, które oddawna w moim sercu nosiłem. W krótce ukończą się dwa dziesiątki lat, iak Opatrzność powołała mnie na tron Bawarski. Co miałem w zamiarze iako pierwszą czynność panuiącego, wiadomo iest Narodowi; lecz szlachetny ten i waleczny Naród przypomni sobie, iż burze woienne położyły naypotężnieyszą przeszkodę moim zamiarom i nayboleśnieyszemi dotchnęły moie kraie ofiarami. Dopiero po powrocie powszechnego pokoiu i po połączeniu wszystkich Niemieckich kraiów w ieden wspólny związek, dawnieysze moie nayczystsze życzenia mogły bydź na nowo ożywione i na nadziei skutku ugruntowane. Co akt związku Niemieckiego postanowił, to ia przygotowałem oddawna, i przez ogłoszoną w d. 26 Maia 1818 konstytucyią uskutecznionem zostało. Otrzymałem drogie dla mego Serca przekonanie, iż to dzieło z wdzięcznem błogosławieństwem od oyczyzny przyiętem zostało. —— Dziś doznaię przyiemności znaydowania się w pośrod Stanów, które wolne słowo stałego moiego postanowienia zwołało, i pełne zaufania mianowanie i wybor około tronu moiego postawiły. Mężowie szlachetnych pokoleń, zasług, czystych widoków, szczególnieyszey otwartości, równie baczni na świętość tronu iak na bezpieczeństwo chat, wiadomi życzeń i potrzeb obwodów swoich i stanu; lecz dalecy od gubnego ducha, który odłącza się od dobra ogółu; Mężowie przeniknieni wysokiem swoim powołaniem będą w nayważnieyszych sprawach oyczyzny rzetelnemi i nieprzymuszonemi pomocnikami Rządu, i sumiennie trzymać się będą przepisów konstytucyi. W takim to obrazie uznaię w zgromadzonych Stanach podporę tronu i dobrodzieystwo dla Narodu. Do Was należy, Stany Bawaryi, ziścić ten obraz; nie zapominaycie iednak, iż do wypielęgnowania szczepku na grube drzewo i wydawanie owocu, potrzeba staranności i czasu — Mci Panowie! dałem moim Ministrom rozkaz przedstawienia Wam wewnętrznego położenia moiego państwa, stanu ekonomii polityczney i niektórych proiektów do ustaw w naglych przedmiotach. Postrzeżecie wszędzie nieustaiące dążenie do ulepszenia dobra wszystkich mieszkańców, iako też rozkrzewienia rolnictwa, handlu, wolności sumienia, głosu i druku, ile ostatnie zgadzaią się z dobrem prywatnem i publicznem. (Tu wymienia Monarcha rozmaite urządzenia, które uznał zapotrzebne dla dobra kraiu i kończy mowę:) Oby Błogosławieństwo, o które przed rozpoczęciem tych posiedzeń wczoray błagaliśmy Niebo, kierowało umysłami naszemi, aby teraźnieysza konstytucyia stała się godłem miłości i iedności naprzyszłość, i abym ia sobie i moim Następcom mógł życzyć szczęścia, iż kray Bawarski przez nadaną mu konstytucyią, ugruntowany został „

Izby Deputowanych mianował Król Barona *Schrenk* pierwszym, a P. Seuffert drugim prezesem. Sekretarzami obranemi zostali Häcker i Professor Mehmel.

Przeznaczony na katedrę Kościoł Panny Maryi w Minchen został przez Nuncyusza odrzucony, ponieważ pochowany w nim iest zmarły w klątwie Papiezkiey Cesarz Ludwik Bawarczyk; na

tego mieysce obrano Kościoł Teatynów.

Z Sztokolmu d. 2 *Lutego.*

W dniu urodzin swoich dał Król i Następca tronu dla ubogich tuteyszych 1600 talarów bankowych na zakupienie grochu i ziemniaków, które wraz z przeznaczonem dawniey przez J. K. Mość opałem podzielonemi szczególniey zostały pomiędzy rodziny obarczone małemi dziećmi, którym oprocz tego sprzedawany iest chleb od miesiąca Sierpnia z magazynów po tańszey cenie. Pogorzełom w czasie ostatniego tu pożaru darował Król 200 talarów.

W dniu S. Karóla d. 28 dał Król audyencyią wszystkim obecnym tu kawalerom orderu Karola XIII. którzy oddali mu wybity przez Szwedzkich Wolnych Mularzy na Króla Karola XIII. medal. Na mianey potem kapitule mianował J. K. Mość kawalerami tego orderu: Pułkownika floty Ruthensparre, Kontraadmirała Schützencrantz, Pułkownika Barona Lejonhufvud i Radcę stanu Jenerała Sköldebrand.

Urzędowy artykuł donosi, iż ułożona została nowa taryffa celna względem wychodzących z kraiu towarów i zaraz będzie swoy skutek miała. Wyięte tylko są od wywozu niektóre surowe artykuły potrzebne do własney potrzeby. Zresztą wszystko wolno iest na kraiowych lub obcych okrętach wywozić; z tą tylko rożnicą, iż wywożone na kraiowych płacą 5 a na obcych 10 od 100 cła od wartości.

Żegluga idzie tu bez przerwy i nawet do portów Rossyyskich idą okręty, co w teraźnieyszey porze roku iest rzeczą niezwyczayną.

Tak zwane tu Pensee-Blume (viola tricolor) kwitnie od kilku tygodni na okolicznych tuteyszych polach.

Dla Uniwersytetu Upsalskiego nadszedł trzeci zbiór Brazyliyskich osobliwości natury przez tamteyszego naszego Konsula jeneralnego, Kawalera Westien, wysłany, składaiący się z ptaków, zwierząt ssących, wodnych owad, robaków, roślin i nasion.

Otworzona w r. 1400 kopalnia srebra w Sala, która w początkach obficie się odpłacała, ale od r. 1806 do 1816 do 3 tal. przynosiła na grzywnie straty, która iednak strata zmnieyszyła się teraz do 2/3 części, i czyni nadzieię, iż znowu na zysk się zamieni. —— Kopalnia miedzi w Falun, która w r. 1650 wydawała do 20,321 okrętowych funtów miedzi, nie wydaie teraz iak 4 do 6000 takichże funtów. Dochod korony z tey kopalni składa się z 1/5 części czystego zysku. Miedź ta zawiera w sobie także srebro i złoto, ale koszta bitych dukatów z ostatniego przechodzą trzy razy ich wartość.

Od Brzegów Menu d. 6 Lutego.

Na 3cim posiedzeniu Seymu związku Niemieckiego d. 4 b. m. składano ieszcze ciągle do protokołu głosy względem woyska związkowego.

Przybyły do Frankfortu ajent Baszy Egipskiego, Ismail Gibraltar, udaie się, iak mowią, po krotkim zabawieniu w tem mieście przez Paryż i Londyn napowrot do Egiptu. Lecz miał się oświadczyć, iż za parę lat przedsięwezmie drugą podroż do Europy, gdyż Basza przez zaprowadzenie użytecznych kunsztów i zakładów chce oyczyznie swey nadać polor, iaki tyl-

ko błogosławionemu temu kraiówi przystoi.

Proiektowana dla Xięstwa Gotayskiego konstytucyia upadła znowu.

Wyznaczeni od wielu Dworów Niemieckich kommissarze do zawarcia w Rzymie wspólnie z tamteyszemi tychże Dworów posłami konkordatu dla ich Katolickich Kościołów, ziadą się d. 3 b. m. w Freyburgu w Brysgowi, i udadzą się ztamtąd razem do Rzymu.

Cesarsko-Rossyyski Radca Stourdza, który wydał pismo o Niemczech, bawi od ukończenia się Akwizgrańskiego Kongressu u swoiego Szwagra w Weimarze, Ministra stanu Edling, gdzie aż do wiosny ma zostawać, a potem się uda na kąpiele do wod Niemieckich.

Pisma publiczne zawieraią z Darmstadtu, że iak w całych Niemczech, tak i w tym kraiu odzywaią się nayżywsze żądania o zaprowadzenie konstytucyi. Zewsząd nadchodzą o to prośby do W. Xcia.

Xże Lichtenstein dopełniaiąc 13 artykułu aktu Kongressu Wiedeńskiego nadał kraiowi swoiemu konstytucyia. Stany składaią się 1) z Duchowieństwa, 2) z deputowanych prowincyy. W Xięstwo Lichtenstein rządzi się cywilnym i kryminalnym Kodexem Austryiackim, i na wzor kraiow Austryiackich urządzona iest iego konstytucyia.

Pewien biegły w rachunkach wyrachował wedle cen targowych zboża potrzeby życia: i tak, ieśli rodzina maiąca 4 dzieci wyżywić się mogła w r. 1660 za 100 Złr. rocznie, potrzebowała iuż w r. 1786 Złr. 287, w r. 1813 około 475 a w r. 1817 przeszło 700 Złr.

Między Rządem Bawarskim i Nuncyuszem Papiezkim zayść miało z powodu konstytucyi poróżnienie; Rząd nakazał Duchowieństwu zaprzysiądz nową konstytucyią, czemu sprzeciwiła się Stolica Rzymska i żądała, aby cofnął ten rozkaz, czego Rząd niechce uczynić. Przynaymniey Nuncyusz niebywa od niejakiego czasu u Dworu.

Król Wirtemberski pierwszy raz po śmierci Królowey znaydował się d. 23 Stycznia na tayney radzie.

Kommissyia maiąca od Króla Duńskiego zlecenie ułożenia konstytucyi dla Xięstwa Holsztyńskiego, wezwaną na d. 5 Kwietnia r. b. do Kopenhagi została.

Z Nowego Orleanu d. 15 Listopada.

Korpus Hiszpańskiego woyska z 500 ludzi złożony, który Vicekról Mexykański pod Ienerałem Iuan de Castanela nad rzekę Trynidat wysłał, przybył tam na końcu Październ ka, i opanowawszy twierdzę, którą Ienerał Lallemand na wyściu tey rzeki wystawił, posłał dowodca iego posłańca do Francuzów, aby z założoney na ziemi Hiszpańskiey osady ustąpili, co oni, nie mogąc się tam utrzymać, natychmiast uczynili.

Z Szoffhauzy d. 16 Listopada.

Możemy dziś z pewnością donieść, że wszystkie usiłowania Iezuitów do osiędzenia w Katolickich kantonach i podgarnienia pod siebie edukacyi publiczney nie wzięły skutku. Muszą zatem przestać na pozwolonem im mieszczeniu się w kantonach Fryburskim i Walizeyskim. W pierwszym kantonie doznaią iednak tak mocnego oporu, że żadna groźba rządu pokonać go nie może, i zachodzące tam z tego powodu niedorzeczności są dla całey Szwaycaryi zgorszeniem.

DODATEK
DO № 15
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 21 LUTEGO 1819 ROKU W NIEDZIELĘ

Z Arnheimu d. 15 Stycznia.

Konstytucyia nasza coraz bardziey się rozwiia; żadna bowiem nie iest zaraz doskonałą, i naszey za taką nie mieliśmy; ale wdzięczni bardzo naszemu Królowi iesteśmy, iż nam ią nadał przy wstąpieniu na tron, gdy tymczasem nasi sąsiedzi cieszą się dotąd obietnicą. Widzieliśmy zaraz iak stoiemy, gdy tym czasem inne kraie zostaią w niepewności względem przyszłości. Chociaż zgromadzenie Stanów jeneralnych nic ieszcze nie postanowiło, przekonały nas iednak zgromadzenia prowincyionalne, iż biórokracyia w królestwie Niderlandskim nigdy góry nie weźmie, która w niektórych kraiach, pomimo dobroci Monarchy, iest dla obywateli nayuciążliwszą. Dla tego też iesteśmy kontenci z administracyi wewnętrzney, zwłaszcza, że Ministrowie zostaią pod Stanów jeneralnych, a prowincyionalne władze pod Stanów prowincyionalnych dozorem. Spieszono się uchylić iak nayprędzey formalności administracyi Franciezkiey, a zaprowadzić stosowne do mieyscowości. Jedna tylko sprawiedliwość nie iest ieszcze urządzona; lecz w krótce ma bydź nowy kodex Stanom jeneralnym do przyięcia podany. Na owczas zostanie Francuzkie sądownictwo usunięte, i mieć będziemy oyczyste, które doświadczenie ostatnich czasów udoskonaliło.

Przez Hollandyią udaie się znowu wielu Niemców, dla dostania się ztamtąd do Ameryki. W Londynie znayduie się pełnomocnik Patryiotów południowey Ameryki, który pod nazwiskiem szefa głownego sztabu Mac Gregor do tey części świata żołnierzy zaciąga. Officerowie zapewnioną maią lepszą płacę niżeli w Anglii pobieraią. Mac Gregor popłynął w przody z 1200 ludzi do Margarita, a przed 3 tygodniami popłynął za nim 3ch masztowy okręt z ludem. W tych dniach płynie mu znowu posiłek, tak iż znaczny korpus woyska zbierze. Każdy Officer bierze z sobą parę pistoletów i puginał. Sądzą, iż Mac Gregor zamyśla uderzyć na Karakas, a niektórzy twierdzą nawet, iż zamyśla zrobić się Królem bogatey tey prowincyi. Jest rodem z Szkot i bardzo odważny.

DONIESIENIA.

Archiconfraternija Miłosierdzia i Banku Pobożnego

W roku 1584 przez X. Piotra Skargę w Krakowie założona, stosownie do zwyczaiu przyiętego, mieszczac tu, dla wiadomości powszechney, Billans z funduszów któremi iest uposażona, sądzi tylko obowiązkowi swemu zadosyć uczynić, gdy Szanowney Publiczności, która Starożytny ten Zakład dobrodzieystwy swemi wspierać nie ustaie, tak z Przychodu iak Rozchodu wszelkiemi szczegółami usprawiedliwia się, i to w następuiący sposob:

BILLANS BRACTWA

DOCHOD

Tytuł	Zło. pol.	Gr.
Roku zeszłego w dodatku do Gazety Nr. 61 okazal śmy, że w Kassie z ostatnim dniem Grudnia 1817 gotowych pieniędzy zostało	6981.	23
W ciągu Ośmset ośmnastego Roku wpłynęło		20
	8165	22
I. W prowizyi od kapitałów na Jałmużnę lokowanych . . .	1343	
Jałmużna przez Braci złożona		
Od X. G. Chabert, na nowo w roku bieżacym do lokowania ofiarowane	5000.	29
II. W prowizyi od kapitałów na Posagi przeznaczonych . . .	2-78	
III. Czynsze z Kamienicy Bractwa Miłosierdzia	1267.	28
IV. W prowizyi od kapitałów na Nabożeństwo lokowanych . .	530.	
V. Z Funduszów na pomnożenie Banku Pożnego przeznaczonych .	3472.	
VI. W prowizyi od kapitału na podrzutki lokowanego z fundacyi Kirchmayera	400.	
VII. W prowizyi od kapitałów na Szpitale Krakowskie drażanych z fundacyi Jana Tarło	735.	
Summa Zło.	30275.	2

BILLANS BANKU

STAN BIERNY.

	Zło. pol.	Gr.
Roku zeszłego w dodatku do Gazety Nr. 61 okazaliśmy, że z dniem ostatnim Grudnia 1817 roku Bank Pobożny wynosił . . .	61042.	17½
Od czasu tego na pomnożenie iego wpłynęło.		
1. Od Osoby bezimienney darowane	579.	15
2. Za Książki sprzedane przez Autorów Bankowi ofiarowane . .	164.	8
3. Pensyia ś. p. X. Markiewiczowi należąca, a przez Sukcessora ustapiona	233.	10
4. A Conto prowizyi z Woli Więcławskiey zapłacono	200.	
5. Na pomnożenie Banku z Kassy Bractwa Miłosierdzia wyliczono .	2000.	
6. W prowizyi od Obligacyi byłego Wielekiego Xięstwa Warszawskiego	279.	27
7. Kapitał od X. G. Chabert naznaczony, a przez Br. Mił. lokowany .	3000.	
8. W prowizyi lubo niewypłaconey, iednak za r. b. od kapitałów należacey	1305.	10
Summa Zło.	67804.	2½

Z Wykazu tego widzieć można, że Bank Pobożny w roku 1818 o Summę wynoszącą Złotych 6761 gr. 15 powiększonym był.

MIŁOSIERDZIA.

ROZCHOD

Tytuł		Zło. pol.	Gr.
I.	Jałmużna pięćdziesiąt Osobom miesięcznie wyznaczona . .	5178.	
	Jałmużna w roku całym dla 733 Osób przez Sessyie uchwalona.	5417.	27
	Wydatki potoczne w Bractwie Miłosierdzia	400.	6
	Solaria Pisarzowi niemniey służącemu Bractwa Miłosierdzia ..	1278.	
	Opał i światło do Sali Obrad	37.	14
	Z 4000 Złp. przez X. G Chabert w roku 1817 darowanych, stosownie do woli iego czwarta część na użytek dla ubogich lokowana .	1000.	
	Expens Prawa	253.	15
II.	Czterdziestu sześć Pannom posagi	2800.	
III.	Podatki z Kamienicy Bractwa Miłosierdzia	302.	8
	Reparacyia i ochędostwo teyże samey	491.	2
IV.	Nabożeństwo	576.	
V.	Bankowi Pob: z funduszów na pomnożenie iego przeznaczonych .	3055.	20
	Z 4000 Złp. przez X. G. Chabert w roku 1817 darowanych stosownie do woli iego trzy czwarte części na pomnożenie Ban: Pob. lokowane	3000.	
	Solaria Pisarzom Banku Pobożnego	1335.	
	Wydatki potoczne w Banku Pobożnym . . .	87.	13
VI.	Na oporządzenie czterech podrzutków	1230.	
VII.	Sześciu Szpitalom Krakowskim wypłacono	865.	
	Delegacyia gotowemi pieniądzmi w Kassie znalazła . . .	3967.	17
	Summa Złp.	30275.	2

POBOŻNEGO.

STAN CZYNNY.

		Zło. pol.	Gr.
	Delegacyia dla przekonania się o rzeczywistym stanie Banku Pobożnego, zszedłszy do komor fantowych znalazła iak następuie		
1.	W składzie Sukiennym fanty, na które wypożyczono . . .	4372.	15
2.	W sklepie Klenotowym zastawy, na które dano . . ,	29187.	16
3.	W gotowych pieniądzach	11461.	21
4.	W kapitałach na pomnożenie Banku Pobożnego lokowanych wraz z prowizyiami do 31 Grudnia 1818 zaległemi	22482.	10½
	Summa Złp.	67804.	2½

Spostrzega się zatem, iż Bank Poboż. pieniędzy macyrkuluiących Złp. 45,321. gr. 22

Pisarze zaś okazali, że zastawiaiących 939, a wykupuiących 1002 Osób r. b. było.

Uwaga. — Co się tycze rachunków kassy Bractwa Miłosierdzia, w nich dobrze myślący Polak i Przyiaciel Ludzkości, któremu zapewnienie to, o istnieniu Towarzystwa, na ratunek nieszczęśliwych, blisko od trzech Wieków w Polsce założonego, słodkiem przypomnieniem będzie, i któremu też Zgromadzenie z winnem Uszanowaniem, Wykaz ten składa, ściśle przezieraiąc rachunki powyższe, spostrzeże i przyidzie zapewne na myśl owę: "Iż gdy ś. p. X. Chabert Summę pięć tysięcy Złotych wynoszącą, do lokowania przeznaczył, dla czegóż Bractwo Miłosierdzia dotąd Woli Dobroczyńcy nie uzupełniło?,, — Chęć tedy ulżenia nader szerzącey się nędzy, tak przez zasilenie siedmset trzydziestu trzech Osób, iak roczne utrzymywanie pięciudziesiąt Osób, powodowały do pożyczenia kapitału owego; ten iednak, skoro tylko Osoba, u ktorey z Woli Fundatora ma bydź lokowany, dostateczną hipotekę okaże, za staraniem Braci Miłosierdzia, niezawodnie uzupełniony będzie.

Szanowni Dłużnicy! Obraz kilkuset ludzi nieszczęśliwych, nasze tylekroć publicznie za biednemi wnoszone prośby, niech Was do zapłacenia zaległey przynaymniey prowizyi do 48000 Złotych wynoszącey, poruszą. Wszakże czasy wcóciły pokoiu, a wydatki nadzwyczayne ustały. Im zaś daley, tem więcey zaległości przybywa, które Bractwo, nędzą, ucisk:em Wdów, sierot, zgrzybiałą i chorą niemocą przyciśnione, chociażby na dotkliwiey poszukiwać nie zaniedba. —— Pozwoliż Obywatelstwo i Ludzkość, aby z niedostatku, zimna i głodu: Nędzarz, Wdowa, Sieroty i dzieci z przyczyny nie opłacanych Prowizyi bezwcześnie życie kończyli? W Krakowie dnia 8 Stycznia 1819.

Maciey Stummer. X. Janowski. Jan Nowicki. X. Dzianott. i Radzcy Bractwa Miłosierdzia i Banku Pobożnego do Rachunków delegowani.

Stosownie do Artykułu 13 Ordynacyi Billans powyższy na Sessyi dnia Piątego Lutego 1819 odczytany, Zgromadzeni Urzędnicy podpisuią.

Kiesarski Starszy Bractwa.

Nikorowicz Ratzsa X Józef Mar..k. Michał Nowacki, Jłonczyński. Maciey Mączeński. Józef Zamoyski. Kajetan Blaskude. Wizytatorowie.

Billans ten przez podpisanych, Starszego i Radzców Bractwa Miłosierdzia i Banku Pobożnego sprawdzony i zaświadczony podpisuię. Kraków dnia 17 Lutego 1819.

X. Łancucki A ch:p: Jrj: Protektor.

Dnia 23 Lutego 1819 roku, przy Krakowie na Kleparzu, na Publicznym Targu, koni parę, poiazd z całym zaprzęgiem, krów trzy przez Publiczną Licytacyią sprzedawać będę; chęć kupienia maiących w miejscu oznaczonem na godzinę ...tą ranną wzywam. — W Krakowie d. 18 Lutego 1819.

Karol Gryziński Komor: Sąd:

Prezes Sądu Appellacyinego Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta, Krakowa i iego Okręgu. Stosownie do Artykułu 118 Kodexu Cywilnego podaie ninieyszem do powszechney wiadomości, iż Trybunał I. Instancyi kraiu tuteyszego na powództwo Teressy Bruśnickiey Obywatelki Miasta Krakowa, wydał w dniu 24 Grudnia r. z. 1818 Wyrok stanowczy, uznaiący nieprzytomność iey męża Floryana Bruśnickiego więcey od lat czterech, nieprzytomnego. —— W Krakowie dnia 15 Stycznia 1819 roku.

(podpisano) *Nikorowicz, Prezes*

Raubach, Sek. Sądu Apell.

Naywiększe stopnie Zimna i Ciepła.

Dnia	1 Lutego	Stopni	ciepła	†	6,6
—	2	—	—	†	3,8
—	3	—	—	†	1,2
—	4	—	zimna	—	2,8
—	5	—	—	—	4,0
—	6	—	—	—	3,0
—	7	—	—	—	4,0
—	8	—	ciepła	†	2,0
—	9	—	—	†	2,4
—	10	—	—	†	3,0
—	11	—	—	†	3,6
—	12	—	—	†	4,6
—	13	—	—	†	4,0